

70-річчя члена-кореспондента НАН України В.І. БОЛЬШАКОВА

З вересня виповнилося 70 років видатному вченому в галузі чорної металургії членові-кореспондентові НАН України Вадимові Івановичу Большакову.

В.І. Большаков народився в м. Дніпропетровську. У 1960 р. він із відзнакою закінчив механічний факультет Дніпропетровського металургійного інституту, одержавши кваліфікацію інженера-механіка з автоматизації металургійних заводів. Велику виробничу школу пройшов на Дніпровському металургійному заводі ім. Дзержинського під час дев'ятимісячної виробничої практики, працюючи зубофрезерувальником, токарем і слюсарем шостого розряду з ремонту приладів. Важливу роль у визначенні напряму діяльності зіграла успішна доповідь Вадима Івановича на підсумковій конференції студентської наукової спільноти в 1958 р. на тему: «Електричне моделювання механічних систем з пружними зв'язками».

Після закінчення Дніпропетровського металургійного інституту В.І. Большаков за рекомендацією професора С.М. Кожевникова отримав направлення на роботу в Інститут чорної металургії АН УРСР. Уся його наукова діяльність нерозривно пов'язана з цим найбільшим науководослідним центром вітчизняної металургії, у якому він послідовно проходить всі сту-

пені становлення науковця й організатора науки, починаючи від інженера-дослідника до директора інституту.

Учений один із найталановитіших представників усесвітньо відомої наукової школи С.М. Кожевникова, яка створила основи динаміки металургійних машин і агрегатів. З його ім'ям пов'язані розроблення моделей нелінійних електромеханічних систем із пружними зв'язками, теорії захоплення металу на листопрокатних станах і методики дослідження динаміки електромеханічних та гідромеханічних систем приводів машин, математичний аналіз розгалужених і замкнутих систем, створення методу систематизації навантажень приводів прокатних станів. Значний внесок він зробив у дослідження гумометалевих вузлів металургійних машин.

Непересічне значення для розвитку металургійної науки мали роботи В.І. Большакова зі створення наукових основ управління розподілом шихти і газів у доменних печах. Вони покладені в основу створення нового обладнання для доменних печей великого об'єму, зокрема конвеєрних шихтоподач і безконусних завантажувальних пристроїв. Сьогодні Вадим Іванович є лідером у світовій науково-інженерній спільноті, працює в галузі аналізу й розрахунку систем завантаження та

програм управління розподілом шихти й газів у доменних печах. Успіхи його діяльності зумовлені широтою кругозору, творчим підходом, великим обсягом професійних знань металургійної технології, механіки машин, електро- і гідродинаміки, електроніки, динамічної міцності матеріалів, діагностики і автоматизації управління металургійними процесами та обладнанням.

Талановитий учений, ініціативний організатор дослідницької діяльності, В.І. Большаков керує розробленнями з удосконалення технології доменного плавлення й створення сучасних металургійних машин, які відповідають технологічним вимогам металургійного виробництва. Ці роботи включають дослідження динаміки й міцності електромеханічних і гідромеханічних приводів, діагностики машин, розроблення із забезпечення необхідної пропускну здатності систем машин для завантаження шихтових матеріалів у доменні печі. Учений виконав цикл робіт зі створення, вдосконалення, дослідження й освоєння вітчизняних та імпортованих безконусних завантажувальних пристроїв, систем контролю і управління на доменних печах великого об'єму. За успішне виконання цих робіт в Україні й вагомий внесок у розвиток науки і техніки В.І. Большакова нагороджено Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1988 р.), а за одну з робіт цього циклу удостоєно Премії Кабінету Міністрів Казахстану (1991 р.). У 1997 р. йому присвоєно звання «Заслужений діяч науки і техніки України». У 1999 р. Президія Національної академії наук України присудила вченому премію ім. З.І. Некрасова за цикл робіт «Розробка теоретичних основ управління розподілом шихти і газів, удосконалення технології й обладнання сучасних доменних печей».

У травні 1996 р. В.І. Большакова обрано директором Інституту чорної металур-

гії НАН України і затверджено на цій посаді Президією НАН України. У цей період його діяльність була зосереджена на пошуку нових форм організації та проведенні наукових досліджень, забезпеченні стабільності фінансової діяльності Інституту, визначенні перспективних напрямів наукових досліджень. Вадимові Івановичу вдалося головне — інститут зберіг науковий потенціал найбільшого наукового центру в галузі чорної металургії, який здатний виконувати комплексні наукові дослідження за основними напрямками діяльності. Останніми роками кадровий склад інституту стабілізувався й намітилася тенденція до зростання чисельності наукових кадрів, насамперед завдяки прийому на роботу випускників вишів і молодих фахівців. В.І. Большаков систематично веде наукову роботу з підготовки спеціалістів і висококваліфікованих наукових кадрів, керує підготовкою аспірантів і здобувачів, є головою спеціалізованої вченої ради в Інституті чорної металургії НАН України і членом спеціалізованої вченої ради в Національній металургійній академії України. Під його безпосереднім керівництвом підготовано 2 доктори й 7 кандидатів технічних наук. У процесі підготовки до захисту 2 докторські та 2 кандидатські дисертації.

У 2000 р. Вадима Івановича обрано членом-кореспондентом Національної академії наук України. Він опікується значною науково-організаційною і суспільною роботою, пропагує науково-технічні розроблення, результати їх реалізації у виробництво. Учений опублікував понад 700 наукових праць, зокрема 85 авторських свідоцтв і патентів на винаходи, 11 монографій. В.І. Большаков член редколегії й редактор розділу «Машинознавство» журналу «Металургійна і гірничорудна промисловість». За активну роботу з упровадження нової техніки на металургійних заводах Російської Федерації

йому в 2000 р. присуджено почесне звання «Заслужений інженер Росії».

Від 1990 року вчений є членом Науково-технічної ради Міністерства промислової політики України, виступає на її засіданнях. У 1996 р. його обрано членом бюро Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України і членом бюро Придніпровського наукового центру НАН України й МОН України. В.І. Большаков – президент Асоціації наукових організацій гірничо-металургійного комплексу України «НАПРО», діяльність якої спрямована на об'єднання зусиль, координацію дій і захист інтересів науководослідних і проектно-конструкторських інститутів галузі.

За досягнення в науковій роботі, забезпечення ефективної діяльності Інституту чорної металургії НАН України й активну роботу з підготовки висококваліфікованих кадрів, активну працю з надання допомоги металургійним заводам в інноваційному розвитку, розроблення нових технологій, обладнання, систем контролю і управління металургійними процесами В.І. Большакова у 2003 році Указом Президента України нагороджено орденом «За заслуги» III ступеня.

Наукова громадськість, колеги та учні щиро вітають Вадима Івановича з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, щастя і довгих років плідної праці на благо вітчизняної науки.

70-річчя члена-кореспондента НАН України Е.Я. РУДАВСЬКОГО

---

10 вересня виповнилося 70 років відомому українському вченому в галузі фізики низьких температур члену-кореспонденту НАН України Едуардові Яковичу Рудавському.

Е.Я. Рудавський народився в м. Прилуки Чернігівської області в родині службовців. Після закінчення Харківського політехнічного інституту в 1961 р. працював інженером та старшим інженером на заводі «Електроважмаш». Від 1964 року його трудова й наукова діяльність нерозривно пов'язані з Фізико-технічним інститутом низьких температур ім. Б.І. Веркіна НАН України, де він послідовно пройшов шлях від старшого інженера до керівника відділу фізики квантових рідин і кристалів. Наукова діяльність Едуарда Яковича по-

чалася під керівництвом засновника відділу, заслуженого діяча науки й техніки УРСР професора Б.Н. Єсельсона. Незабаром Е.Я. Рудавський очолив експериментальну групу з вивчення хвильових процесів у надплинному гелії. За результатами досліджень у 1972 р. він захистив кандидатську, а в 1988 р. – докторську дисертацію. У складні для відділу роки після передчасної смерті Б.Н. Єсельсона Едуард Якович відіграв значну роль у збереженні та примноженні традицій експериментальної школи Бориса Наумовича. У 1994 р. Е.Я. Рудавський очолив відділ квантових рідин та кристалів. У 2003 році його обрано членом-кореспондентом НАН України.

Наукові роботи вченого стосуються широкого кола проблем. Він отримав велику